

**TURUN
YLIOPISTO**

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus luokanopettajien silmin

Kasvatustieteen kandidaatintutkielma

Laatijat:

Filippa Myllymaa 2307279

Peppiina Koskinen 2307460

13.4.2026

Rauma

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Kasvatustieteen kandidaatintutkielma

Tekijät: Filippa Myllymaa, Peppiina Koskinen

Otsikko: Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus luokanopettajien silmin

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Johanna Tigert

Sivumäärä: 27 sivua

Päivämäärä: 13.4.2026

Tiivistelmä

Tämän kandidaatintutkielman tekoheikellä Suomessa on juuri astunut voimaan valtakunnallinen oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus, jonka tavoitteena on yhtenäistää tuen muotoja ja selkeyttää tukijärjestelmää.

Tässä tutkielmassa selvitetään luokanopettajien kokemuksia ja mielipiteitä oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksesta. Tutkielman tavoite on selvittää uudistuksen tuomat hyödyt ja mahdolliset haitat, sekä opettajien kokemuksia muun muassa resursseista koskien tukijärjestelmää. Uudistus on tutkielman tekoheikellä vielä siirtymävaiheessa, joten tutkielma tarkastelee siihen liittyviä odotuksia ja huomioita, joita on tähän asti tehty.

Ennen tuen uudistusta voimassa oli kolmiportaisen tuen malli, mutta tukijärjestelmään kaivattiin uudistusta. Uudistuksen myötä kolmijakoinen tukijärjestelmä vaihtui kahteen: ryhmäkohtainen tuki ja oppilaskohtainen tuki. Uudistuksen tavoite on olla inklusiivisempi, joten ryhmäkohtaiset tukimuodot, eli omassa opetusryhmässä tapahtuvat tuen muodot, ovatkin ensisijainen tuki oppilaille.

Opettajien vastuu sekä yhteistyö eri tahojen kanssa monipuolistuu, sillä tuki ei ole enää vain erityisopettajien vastuulla, vaan kuuluu kaikille opettajille. Vastauksissa tuli ilmi huoli oppilaiden tuen saannista, jos opettaja ei osaa antaa riittävää ryhmäkohtaista tukea. Myös ryhmäkohtaisen ja oppilaskohtaisen tuen rajan koettiin olevan häilyvä ja vaikea erottaa.

Vastaajat kertoivat yksimielisesti olleensa tyytymättömiä vanhan tukijärjestelmän aiheuttamiin hallinnollisiin töihin, eli erilaisten lomakkeiden ja paperien täyttämiseen. Tähän tuen uudistuksen toivotaan tuovan jonkinlaista muutosta, ja ainakin siirtymävaiheessa onkin sitä tuonut. Lomakkeiden täyttö on nimittäin vähentynyt, ja ryhmäkohtaista tukea saa antaa ilman siitä erikseen tehtävää päätöstä.

Tärkeimmiksi tuloksiksi nousi lomakkeiden väheneminen ja hallinnollisten töiden helpottuminen. Opettajat olivat jokainen sitä mieltä, että paperityöt ovat vähentyneet. Vastaukset resurssikysymyksiin vaihtelivat, ja uskommekin että on todella kunta- ja koulukohtaista, paljonko resurssia on, ja paljonko muutoksia tuen uudistus tuo koulun ja opettajien arkeen. Pula erityisopettajista mainittiin kuitenkin useammassa vastauksessa. Yksi teema vastauksissa oli tuen uudistuksen ymmärtäminen, jonka koettiin lisäävän työkuormaa.

Jatkossa tukea tulisi tarkastella myös vanhempien, oppilaiden ja rehtorien näkökulmasta. Kun tuki on ottanut paikkansa koulujärjestelmässämme, on hyvä tutkia, miten se toimii eri tahojen kannalta. Laaja tutkimus oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksesta on jatkossa tarpeen, jotta selviää, toteutuuko se tasa-arvoisesti ympäri suomea, ja kuinka sitä voidaan kehittää.

Avainsanat: kolmiportainen tuki, oppimisen ja koulunkäynnin tuki, inklusio, oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus, ryhmäkohtainen tuki, oppilaskohtainen tuki

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Tutkimuksen tausta	6
2.1	Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus	6
2.2	Kolmiportainen tuki	7
2.3	Ryhmäkohtainen ja oppilaskohtainen tuki	8
2.4	Inklusio	9
2.5	Aikaisemmat tutkimukset aiheesta	10
3	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	13
3.1	Tutkimuksen tavoite	13
3.2	Tutkimusongelmat	13
3.3	Tutkimuksen rajaus	13
4	Menetelmät	14
4.1	Osallistujat ja aineiston analyysi	14
4.2	Tutkimusetiikka	16
5	Tulokset	17
5.1	Muutokset luokanopettajan työssä	17
5.2	Uudistuksen hyödyt ja haitat	19
6	Pohdinta	23
	Lähteet	25
	Liitteet	27
	Liite 1. Kyselylomake	27

1 Johdanto

Suomen koulujärjestelmässä tapahtui merkittävä lainsäädännöllinen muutos vuoden 2025 syksyllä koskien oppimisen ja koulunkäynnin tukea esi- ja perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa sekä ammatillisessa koulutuksessa (Opetushallitus, n.d.). Tässä tutkielmassa tarkastelemme erityisesti perusopetusta koskevaa uudistusta. Uudistuksen tavoitteena on selkiyttää tukijärjestelmää ja mennä kohti inklusiivisempaa tukijärjestelmää (Opetushallitus, n.d.). Riittävä ja luvattu tuki ei ole aiemmin toteutunut jokaisen oppilaan kohdalla, joten on perusteltua vahvistaa lainsäädäntöä (Sandberg, 2025).

Ennen uudistusta Suomessa oli käytössä kolmiportaisen tuen malli, mihin kuului yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Uudistuksen myötä tämä malli poistui ja tilalle tuli ryhmäkohtainen tuki sekä oppilaskohtainen tuki. Uudistetun tukimallin avulla tuen saannista pyritään saamaan helpompaa. Tavoitteena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Ryhmäkohtaisen tuen tavoitteena on antaa tukea sitä tarvitseville ajoissa, matalalla kynnyksellä, omassa opetusryhmässä sekä ilman erillisiä päätöksiä tuensaannista. Oppilaskohtaista tukea saavat ne oppilaat, joille ryhmässä annettu tuki ei riitä. Lähtökohtana on kuitenkin se, että ensisijaisesti oppimisympäristö, -välineet ja -tilanne muokataan oppilaan tarpeiden mukaisesti. (Opetushallitus, n.d.) Tuen uudistuksella pyritään myös vähentämään opetushenkilöstön hallinnollisia töitä, kuten hallintopäätösten ja pedagogisten asiakirjojen määrää, joita on ollut opettajien mielestä aiemmin liikaa (Sandberg, 2025).

Yksi merkittävimmistä muutoksista suomalaisessa koulutusjärjestelmässä on ollut kolmiportaisen tuen mallin käyttöönotto. Kolmiportainen tuki otettiin käyttöön 2010-luvulla ja vaikka uudistuksen tavoitteet olivat selkeät, niiden toteuttamisessa käytännössä havaittiin ongelmia. Opettajat kokivat lisääntyneitä vaatimuksia esimerkiksi dokumentoinnissa, yhteistyössä ja pedagogisessa suunnittelussa. Inklusiivisen koulutuksen toteutuminen ei riipu siis pelkästään rakenteellisista uudistuksista, vaan niiden käytännön toteutuksesta. (Ahtiainen ym., 2021.)

Luokanopettajan työhön tuen uudistus vaikuttaa merkittävästi. Luokanopettajat ottavat nyt yhä enemmän vastuuta tuen antamisesta omassa ryhmässään. Vastuun ottaminen

vaatii pedagogisia taitoja ja valtavasti oppilaantuntemusta, jotta tuki on oppilaalle hyödyllistä (Opetushallitus, n.d.). Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistusta on tärkeä tutkia, sillä se on juuri tutkimuksen tekohetkellä ajankohtainen aihe ja koskee jokaista opettajaa. Opettajan työn kannalta tutkimuksesta saadaan tietoa oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen hyödyistä ja haitoista, jolloin tukijärjestelmää voidaan yhä edelleen kehittää. Luokanopettajien kokemuksia on tärkeä kuunnella aiheen tiimoilta, sillä he elävät muutoksen keskellä ja ovat sen äärellä konkreettisesti.

Tutkielmassamme tarkastelemme luokanopettajien kokemuksia koskien oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistusta: millaisia haasteita ja millaisia hyötyjä se on tuonut, mitä tunteita se on herättänyt. Olemme myös kiinnostuneita opettajien toiveista koskien tulevaisuuden tukijärjestelmää. Lisäksi resurssikysymysten ollessa koko ajan pinnalla, haluamme selvittää ovatko huolet aiheellisia ja miten ne ovat otettu huomioon uudistuksen toteutuksessa. Tutkielman tarkoitus on lisätä tietoisuutta riskeistä, mahdollisuuksista ja muutoksista, joita tukijärjestelmän uudistuminen tuo mukanaan.

2 Tutkimuksen tausta

2.1 Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus

Oppimisen ja koulunkäynnin tuella tarkoitetaan suunnitelmallisesti toteutettuja, oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyitä. Nämä järjestelyt antavat mahdollisuuden oppimiselle ja koulunkäynnille. Jokaisella oppilaalla on oikeus saada yhdenvertaiset mahdollisuudet laadukkaaseen oppimiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen sisältyy myös esteettömyys, sekä myönteisten kokemusten luominen. (Opetushallitus, n.d.) Oppimisen ja koulunkäynnin tuki on tutkielmamme kannalta keskiössä, sillä uudistus on tehty juuri siihen.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksella tarkoitetaan lakimuutoksia, joiden seurauksena tukijärjestelmä uudistuu sekä esi- ja perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa että ammatillisessa koulutuksessa. Uudistus perustuu nykyisen pääministerin Petteri Orpon hallitusohjelmaan, joka on hyväksytty 30.12.2024. Esi- ja perusopetusta koskevat muutokset astuivat voimaan 1.8.2025. (Opetushallitus, 2025.)

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen tavoitteena on antaa oppilaille tukea sekä oppimisen että koulunkäynnin haasteisiin matalalla kynnyksellä, ennaltaehkäisyllä sekä varhaisella puuttumisella. Tällä tavoin pyritään parantamaan jokaisen oppilaan opiskeluolosuhteita ja näin myös oppimistuloksia. (Jokinen, 2024.) Tukea koskevan lainsäädännön uudistuksella pyritään löytämään ratkaisut nykyisiin epäkohtiin, sekä kehittämään järjestelmää parempaan suuntaan (Hyytinen, 2025). Tarkoituksena on antaa oppilaille tarvitsemaansa tukea mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Riittävät resurssit ja konkreettiset tukitoimet ovat tuen uudistuksen perusta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, n.d.) Uudistuksen myötä julkisten toimijoiden lisäksi myös yksityiset toimijat ovat velvollisia järjestämään lainmukaisen oppimisen ja koulunkäynnin tuen. Tuen tulee seurata oppilasta, oli sitten kyse mistä tahansa toimipaikasta. Uudistunut tukijärjestelmä siirtää painopisteen yksilökeskeisyydestä ennaltaehkäisevään, ryhmäkohtaiseen tukeen. (Sandberg, 2025.)

Jokaisella oppilaalla, jolla on vaikeuksia koulunkäynnissä tai opinnoissa suoriutumisessa, on oikeus saada haasteisiinsa tukea. Opetuksen järjestäjän tulee

varmistaa oppimista tukevat opetusjärjestelyt yksilöllisesti oppilaan tarpeen mukaan. (Opetushallitus, n.d.) Vaikka perusopetuslakia koskeva muutos (1090/2024) tuli voimaan 1.8.2025, niin siirtymäaikoja on kuitenkin määritelty joihinkin osa-alueisiin. Siirtymäajat mahdollistavat kuntien sopeutumisen uuteen lainsäädäntöön, ennakkoinnin ja tiedottamisen huoltajille. (Sandberg, 2025.)

2.2 Kolmiportainen tuki

Kolmiportaisella tuella tarkoitetaan vanhaa tukimallia, joka astui Suomessa voimaan 1.1.2011. Kolmiportaisessa tuessa tuki oli jaettu portaittain kolmeen eri tasoon: yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Tässä tukimallissa yleisopetuksen oppilas voi olla millä tahansa tuen tasolla, mutta vain yhdellä kerrallaan, eli oppilas ei voinut olla samanaikaisesti esimerkiksi tehostetussa ja erityisessä tuessa. Kolmiportainen tuki kiinnitti huomiota oppilaiden yksilöllisyyteen, ja opettajan tulikin tuntea oppilaansa hyvin suunnitellakseen tuen optimaalisesti. Mallin tavoitteena oli vähentää raskaamman erityisen tuen tarvetta sekä vahvistaa varhaista puuttumista (Ahtiainen ym., 2021).

Vanhan kolmiportaisen tuen mallin ensimmäinen tukimuoto oli yleinen tuki, joka tarkoitti esimerkiksi tukiopetusta ja opettajan käyttämiä eriyttämiskeinoja. Tehostettuun tukeen siirryttiin, kun yleinen tuki ei riittänyt. Siirryttäessä tehostettuun tukeen, tehtiin pedagoginen arvio, jossa kuvailtiin oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tilanne, tarpeet, vaikeudet ja jo saatu tuki, ja miten se on vaikuttanut. Tehostettu tuki oli tarkemmin suunniteltua, laajempaa ja säännöllisempää. Tehostettua tukea oli esimerkiksi ryhmäopetus, yksilöopetus ja oppimistaidoissa ja työskentelytaidoissa tukeminen. Mikäli myöskään tehostettu tuki ei riittänyt, siirryttiin erityiseen tukeen. Tehostettua tukea tarvittiin, kun oppilas ei saavuttanut arvosanaa 5 kaikista keinoista huolimatta. Erityiseen tukeen siirryttäessä tehtiin pedagoginen selvitys, jonka perusteella oppilaalle tehtiin erityisen tuen päätös, sekä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma HOJKS. Erityinen tuki otettiin huomioon kaikessa opiskelussa. Erityistä tukea voitiin antaa yleisopetuksessa tai erityisluokalla, mutta tärkeintä oli, että tuki ja opetus oli entistä yksilöllisempää ja oppilaan edun mukaista. (Vitka, 2021.) Tutkielmassamme kolmiportaisen tuen malli on se, johon vertaamme uudistunutta tukimallia ja sen tuomia muutoksia.

Vaikka kolmiportaisen tuen tuomat uudistukset toivat paljon pedagogista joustavuutta ja inklusiiviset periaatteet korostuivat, on siinä silti ilmennyt ongelmia. Esimerkiksi kuntien väliset erot tuen järjestämisessä ovat säilyneet ja tuki on paikoin johtanut uusiin eriyttäviin käytäntöihin. Opettajien työmäärä ja dokumentaatiovaatimukset ovat myös kasvaneet. Ahtiainen artikkeli osoittaa, että vaikka Suomen koulutusjärjestelmä tarjoaa rakenteellisesti hyvät edellytykset inklusion edistämiseksi, riippuu sen onnistuneisuus merkittävästi paikallisista tulkinnoista ja toimeenpanosta. (Ahtiainen ym., 2021.)

2.3 Ryhmäkohtainen ja oppilaskohtainen tuki

Uusi tukijärjestelmä tarkoittaa kahta erilaista tukimuotoa: ryhmäkohtainen ja oppilaskohtainen tuki. Inklusiivisten periaatteiden mukaisesti, ensimmäinen tukikeino tapahtuu omassa opetusryhmässä. Ryhmäkohtainen tuki on uudistuksen myötä siis ensisijainen tukimuoto, ja se koskee kaikkia oppilaita. (Opetushallitus, n.d.) Ryhmäkohtaisen tuen tarkoitus on olla ennaltaehkäisevää ja joustavaa, sillä tarve ryhmäkohtaiselle tuelle voi muuttua. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat jokaisen oppilaan oikeus, eikä niiden antamisesta tarvitse tehdä tukea koskevia päätöksiä tai tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa. (Sandberg, 2025.) Ryhmäkohtaiseen tukeen kuuluu opettajan antama yleinen tukiopeus sekä opetuskielen tukiopeus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Opetuskielen tukiopeuksella tarkoitetaan jonkin oppiaineen käsitteiden opetusta. Näitä tukimuotoja tulee tarjota koko lukuvuoden ajan, ja niiden toteutukseen tulee varata viikoittain vähintään 0,122 opetustuntia oppilasta kohden. (Opetushallitus, n.d.)

Uudistuksen myötä ryhmäkohtaisia tukimuotoja vahvempi tuen taso on oppilaskohtainen tuki (Sandberg, 2015). Oppilaskohtaiseen tukeen edetään mahdollisimman pian, kun huomataan, että säännöllisesti osallistuminen tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukitoimiin ei riitä. Mikäli oppilaskohtaisen tuen tarve on perusopetuksen alkaessa ilmeinen, voidaan ne aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. (Opetushallitus, n.d.) Jokaisella oppilaalla on oikeus tarvittaessa myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Oppilaskohtaisten tukimuotojen tulee olla oikea-aikaisia, säännöllisiä ja yksilölliseen tarpeeseen perustuvia. (Sandberg, 2025.) Oppilaskohtainen tuki suunnitellaan siis yksilöllisesti, ja niin, että se ei aiheuta oppilaalle

tarpeetonta kuormitusta. Oppilaskohtaisesta tuesta opetuksen järjestäjän tulee tehdä suunnitelma ja sen perusteella hallintopäätös tarjottavasta tuesta. Suunnitelma tulee tehdä oppilaan etu edellä. Tukea seurataan ja arvioidaan aktiivisesti, jotta muutoksiin pystytään puuttumaan ajoissa. (Opetushallitus, n.d.) Opetushallitus kertoo esimerkkejä oppilaskohtaisesta tuesta näin:

Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. (Opetushallitus, n.d., kohta 7.4 Oppilaskohtaiset tukitoimet.)

Arvioidessa oppilaskohtaisen tuen tarvetta, tulee ottaa huomioon opintojen eteneminen ja jo käytössä olleet tukitoimet. Arviointi tehdään yhdessä oppilaan opettajien, tarvittaessa opiskelijahuolto- ja ammattilaisten ja oppilaan huoltajien kanssa. Lisäksi oppilasta itseään tulee kuulla. Tuen arvioinnin pohjalta on tehtävä tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Oppilaskohtaisen tuen suunnitelmassa tulee olla muun muassa perustelut tukitoimien tarpeesta, tuen toteuttaminen ja seuranta, pedagogiset ratkaisut, opinnoissa eteneminen sekä mahdollinen tarve oppimäärästä poikkeamiselle. Tämän salassa pidettävän suunnitelman toteutumista tulee arvioida aina kun oppilaan tarpeet muuttuvat, mutta vähintään kerran lukuvuodessa. (Opetushallitus, n.d.)

Molemmissa tukimuodoissa tulee tehdä yhteistyötä suunnitelmallisesti muiden opettajien kanssa, ja myös erityisopettajaa kannattaa hyödyntää jo suunnittelussa. Oppimäärästä tai sisällöistä voidaan poiketa vasta sitten, kun kumpikaan tukimuoto ei riitä saavuttamaan välttävää arvosanaa (5). Lisäksi tästä tulee olla dokumentaatiota, miten tarve on todettu. Poikkeamisesta tehdään myös perusteltu hallintopäätös. (Opetushallitus, n.d.)

2.4 Inkluisio

Inkluisio -ajatus on lähtenyt Yhdistyneiden kansakuntien vammaisten vuodesta 1983, mottona ”täysi osallisuus ja tasa-arvo”. Lisäksi inkluisiota on taustoittanut Salamancan sopimus 1994 siitä, että kaikkien lasten tulisi päästä tavalliseen kouluun riippumatta

tuen tarpeista. Inklusiota on käsitteenä vaikea määrittää, ja sitä tulee tarkastella monesta näkökulmasta. Inklusiivisen kasvatuksen tavoite on edistää kaikkien oppilaiden oppimista. Inklusio vaatii laadukasta opetusta, joka mahdollistaa kaikkien oppilaiden tasa-arvon. Tällainen opetus vaatii joustavia järjestelyitä opetuksessa. Inklusio - käsitettä voi olla helpompi ymmärtää sen vastakohtana eksklusion, eli ulossulkemisen kautta. Inklusio on siis ulossulkemisen vastakohta. (Takala ym., 2020.) Inklusiolla tarkoitetaan periaatetta, arvoa, tapaa ajatella opetusta esteettömänä, tasa-arvoisena ja yhdenvertaisena. Inklusiivisuuteen kuuluu muun muassa yhtäläiset oikeudet, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen, sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Perusopetusta tulee järjestää ja kehittää inklusioperiaatteiden mukaisesti. (Opetushallitus, n.d.)

Suomessa koulutusjärjestelmä on pitkään perustunut ajatukseen kaikkien oppilaiden oikeudesta osallistua opetukseen, mutta inklusiota käsitteenä ei ole selkeästi määritelty lainsäädännössä. Inklusion merkitys vaihtelee siis käytännössä eri toimijoiden tulkinnoissa. Julkisessa keskustelussa inklusio nähdään usein yksinkertaistetusti erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden sijoittamisena yleisopetukseen, vaikka todellisuudessa kyse on laajemmasta pedagogisesta ja rakenteellisesta muutoksesta. (Jahnukainen ym., 2023.) Koulutusjärjestelmät ovat luoneet omat määritelmänsä monimuotoisuudesta ja inklusiosta käsitteinä. Tasa-arvoisen ja inklusiivisen koulutusjärjestelmän kehittäminen vaatii kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka edellyttää katsomista poliittisten siltojen ulkopuolelle. Inklusiivinen ja tasa-arvoinen kokonaisuus syntyy, kun kiinnitetään huomiota opetussuunnitelmien suunnitteluun, opetuskäytänteisiin, opetushenkilökunnan kapasiteetin ja tiedon kehittämiseen sekä oppilaiden tulosten seurantaan. (OECD, 2023.) Inklusio liittyy tutkielmaamme vahvasti, sillä tutkimamme tuen uudistuksen yksi tavoite on mennä kohti inklusiivisempaa muotoa, jonka takia lähtökohtaisesti opetuksen tukeminen tapahtuukin omassa opetusryhmässä, eikä luokan ulkopuolella.

2.5 Aikaisemmat tutkimukset aiheesta

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus otettiin käyttöön vasta 1.8.2025, joten tutkimuksia sen toimivuudesta ja vaikutuksista on vielä vähän. Ennen käytössä olleesta

tukimallista – kolmiportaisesta tuesta, tutkimuksia sen sijaan on enemmän. Kolmiportaisesta tuesta tehdyissä tutkimuksissa keskustellaan paljon resurssien riittävyydestä ja luokanopettajien kokemasta pärjäämisen tunteesta. Tutkittaessa kolmiportaisen tuen mallin toteutumista käytännössä, selvisi että opettajilla on paljon tukimenetelmiä ja resursseja, mutta ne eivät olleet riittäviä (Rintala, 2020). Kolmiportaisen tuen käyttöönotto koettiin opettajien mielestä teorian tasolla hyvänä uudistuksena, mutta käytännössä se ei toimi resurssien puutteellisuuden vuoksi (Virtanen, 2019). Kolmiportaisen tuen mallista on tehty monia tutkimuksia, joissa on kartoitettu kansallisesti erityisopettajien, luokanopettajien, aineenopettajien sekä rehtorien kokemuksia ja näkemyksiä. Tutkimuksissa on havaittu, että tukijärjestelmä ei ole täysin pystynyt vastaamaan niihin tavoitteisiin, joihin 2010-luvun vaihteessa toteutetuilla uudistuksilla pyrittiin. (Hyytinen, 2025.)

Uudistuksella pyritään yhtenäistämään ja selkeyttämään tuen muotoja valtakunnallisesti ja varmistamaan tarvittavat resurssit tukitoimien toteuttamiseen. Hyytisen tekemässä tutkimuksessa on saatu selville, että opetuksen järjestäjät kokevat uudistuksessa olevan paljon riskejä, mutta sen myötä myös paljon mahdollisuuksia. Mahdollisuuksina koettiin tuen selkeytyminen, oppilaan tuen vahvistuminen, myönteisten toimintatapojen vahvistuminen sekä opetushenkilöstön työnkuvan myönteinen muutos. Riskeinä koettiin muun muassa kiireinen aikataulu, taloudellisen vaikutusarvion alimitoitus, lainsäädännön tulkinnanvaraisuus sekä lakisääteinen resurssimitoitus. (Hyytinen, 2025.) Lain valmisteluprosessi on ollut suhteellisen nopea ja moni kasvatus- ja opetusalan asiantuntija toteaa sen olleen liian ripeä suhteessa uudistuksen määrään ja laatuun. Prosessissa on kuultu monia opettajia, sidosryhmiä ja alan tutkijoita, mutta yhtäkään Suomen yhdeksästä erityispedagogiikan professorista ei kuultu. (Sandberg, 2025.)

Tuen uudistuksen myötä erityisopettajan lisäksi myös jokaisella aineen- ja luokanopettajalla tulee olla tarpeeksi tietoa ja taitoa moninaisista tuen tilanteista. Uudessa tuen toimintakulttuurissa jokaiselle opettajalle on jaettu vastuu oppilaista, opetuksesta ja oppimisen tuesta, jolloin yhteistyö koulun muun henkilökunnan kanssa nousee vieläkin suurempaan rooliin. Johtoporras on tärkeässä roolissa tuen uudistuksen tullessa käytäntöön, sillä se vaatii paljon suunnitelmallista pedagogisen tuen johtamista

yhteisössä. (Sandberg, 2025.) Osa kunnista näkee riskinä, että oppilasta ei välttämättä taloudellisista syistä siirretä oppilaskohtaisen tuen piiriin, vaikka se olisi oppilaan edun mukaista (Hyytinen, 2025).

Eräs merkittävä uudistus koulumaailmassa oli perusopetuksen opetussuunnitelman uudistus syksyllä 2016. Uuden opetussuunnitelman keskeisinä tavoitteina on oppilaan aktiivisuuden ja itseohjautuvuuden vahvistaminen, opiskelun merkityksellisyyden lisääminen ja entistä laaja-alaisemman oppimisen mahdollistaminen sekä onnistumisen kokemusten takaaminen jokaiselle oppilaalle. Opettajien työn näkökulmasta uudistuksen käyttöönotto on tarkoittanut tavoitteiden ja opetusmenetelmien uusimista. (Kauppi ym., 2022.) Aiemmat tutkimukset osoittavat, että opetussuunnitelmauudistuksen kaltaiset muutokset kouluissa saattavat lisätä opettajien työmäärää ja heidän kokemaansa stressiä (Valli & Buese, 2007, viitattu teoksessa Kauppi ym., 2022). Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen astuessa voimaan tilanne on hieman samankaltainen, kuin vuonna 2016. Opettajien hyvinvointia sekä heidän kokemuksiaan uudistuksesta täytyy seurata, sillä he elävät sen keskellä.

3 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

3.1 Tutkimuksen tavoite

Päätimme tutkia oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistusta, sillä aihe on ajankohtainen ja puhututtaa tutkimushetkellä koulumaailmassa paljon. Uudistus on astunut juuri tutkielman tekohetkellä voimaan, joten saamme kuulla luokanopettajien ensivaikutelmat koskien uudistunutta tukijärjestelmää. Halusimme kuulla luokanopettajien ääntä ja selvittää, miten uudistus on näkynyt ja vaikuttanut koulun arjessa. Selvittämällä mahdollisimman monen koulun arjessa olevan mielipiteitä, saadaan hyödyllistä tietoa, kun mietitään tukijärjestelmän kehittämistä tulevaisuudessa. Kehittääkseen tukijärjestelmää yhä edelleen, tarvitaan heidän mielipiteitänsä, jotka konkreettisesti arjessa näkevät sekä sen positiiviset että negatiiviset puolet.

3.2 Tutkimusongelmat

Päättutkimusongelmamme oli se, miten oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus on vaikuttanut luokanopettajien työhön, ja miten he ovat kokeneet oppimisen tuen uudistuksen juuri sen voimaanastuessa. Toinen tutkimusongelmamme on se, mitä hyötyjä ja haittoja oppimisen tuen uudistus on luokanopettajan arkeen ja työhön tuonut.

3.3 Tutkimuksen rajaus

Tutkimus on rajattu alakoulussa työskenteleviin luokanopettajiin. Tutkimus käsittelee luokanopettajien tunteita ja mielipiteitä uudistuksen siirtymävaiheessa. Lisäksi näkökulma on tietoisesti rajattu alakoulun luokanopettajiin, vaikka uudistus vaikutti lisäksi esiopetuksessa, yläkoulussa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa. Tutkimus ei myöskään käsittele oppimistuloksia, eikä oppilaiden mielipidettä. Emme myöskään tarkastele vanhempien, emmekä koulun muun henkilökunnan näkökulmaa.

4 Menetelmät

Tutkimus toteutettiin laadullisena. Laadullinen tutkimus mahdollistaa ilmiöiden tarkastelun vastaajien kokemusten kautta (Tuomi & Sarajärvi, 2017). Aineisto kerättiin strukturoidulla kyselyllä Webropol -alustan avulla (Liite 1). Halusimme hyödyntää kyselylomaketta aineistonkeruussa, sillä sen avulla tavoitimme opettajia eri puolilta Suomea. Kyselylomake mahdollistaa lisäksi laajan osallistujajoukon (Kunnaala-Hyrkki & Brunila, 2020).

Tutkimuksen otanta toteutettiin mukavuusotantana, sillä otanta koostui tuttavapiiristämme. Osallistujat vastasivat 11 avoimeen kysymykseen. Webropol-kyselyn (Liite 1) kysymykset syntyivät tutkimusongelman pohjalta. Kysymykset liittyivät opettajien kokemiin tunteisiin koskien oppimisen ja koulunkäynnin tukea ja sen aiheuttamiin muutoksiin luokanopettajien työssä.

4.1 Osallistujat ja aineiston analyysi

Tutkimukseen osallistuivat 8 luokanopettajaa, joilla on kaikilla vähintään kahden vuoden kokemus luokanopettajana. Vastaaja H8 ei vastannut kysymyksiin, jotka koskivat hänen työvuosiaan opettajana, työvuosien määrää kyseisessä koulussa sekä opetusluokkansa luokka-astetta. Yksi vastaajista toimii tällä hetkellä erityisluokanopettajana.

Kuviossa 1 esitetään vastaajien työvuodet luokanopettajana sekä kuinka kauan he ovat työskennelleet nykyisissä kouluissaan. Lisäksi kuvioista 1 saa selville luokka-asteet, joita vastaajat opettavat vastaushetkellä. Osallistujilta edellytettiin vähintään kahden vuoden työkokemusta opettajana, jotta osallistujilla olisi myös käsitys ajasta ennen oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistusta. Vastaajilla oli kokemusta alalta kahdeksasta vuodesta kolmeenkymmeneen vuoteen. Kyseisissä kouluissaan vastaajat olivat olleet vaihdellen neljästä vuodesta 29 vuoteen (Kuvio 1.), joten heillä oli kaikilla työkokemusta vanhan tukijärjestelmän käytöstä samassa koulussa. Kuvioista 1 voidaan havaita, että vastaajien työkokemus vaihtelee ja että vastaajia on kaikilta opetusasteilta. Tämä lisää aineistomme monipuolisuutta ja antaa erilaisia näkökulmia. Kyselyyn osallistuneet edustivat lisäksi useita eri kaupunkeja ja erilaisia kouluja.

Osallistuja	Vuodet luokanopettajana	Vuodet nykyisessä koulussa	Luokka-aste, jota opettaa tällä hetkellä
H1	10	7	5.–6.
H2	20	15	3.–4.
H3	28	8	1.–2.
H4	8	4	5.–6.
H5	32	29	1.–6.
H6	30	28	6.
H7	25	13	5.–9.
H8	-	-	-

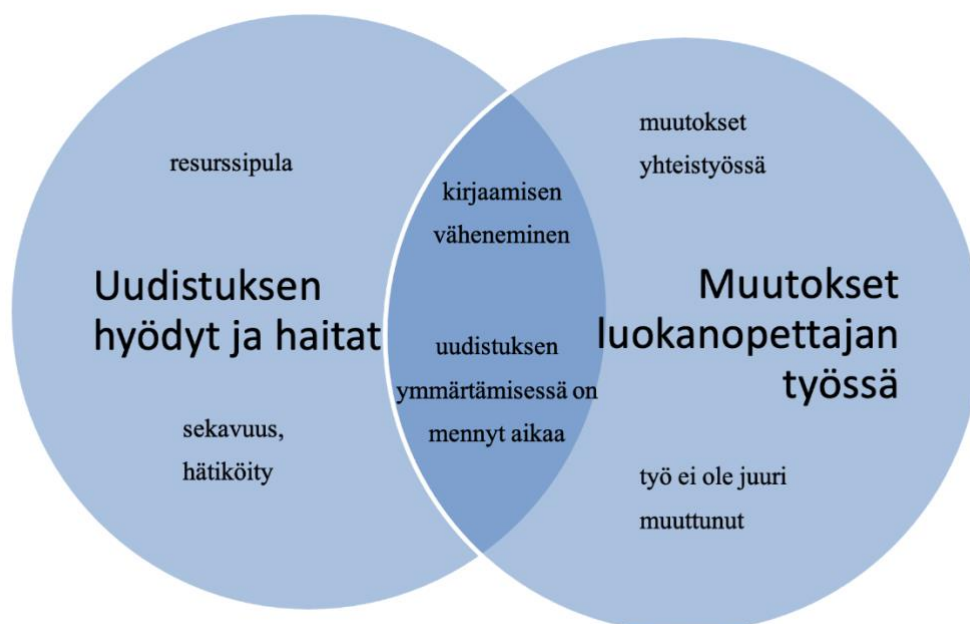
Taulukko 1. Vastaajien taustatiedot heidän työvuosistaan yleisesti ja nykyisessä koulussaan. Luokka-aste, jota he opettavat.

Analysoimme avoimet vastaukset aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Luimme aineiston useaan kertaan, jotta saimme kokonaiskuvan vastauksista. Tämän jälkeen tunnistimme vastauksista toistuvia sisältöjä ja teemoja, joiden perusteella aloimme muodostamaan vastauksista ryhmiä. Tulkitsimme vastaukset niiden sisällön ja kontekstin perusteella siten, että kiinnitimme huomiota ilmiöihin, joita vastaaja kuvasi.

Kategorisoimme vastaukset ryhmiin vastausten sisältämien teemojen perusteella. Sijoitimme samaan ryhmään vastaukset, jotka käsittelivät samaa ilmiötä tai näkökulmaa. Vertailimme vastauksia keskenään, ja analyysin edetessä tarkensimme kategorisointia poistamalla ja yhdistämällä ryhmiä.

Kuviossa 2 esitetään analyysin aikana syntyneet pää- ja alateemat. Venn-diagrammi havainnollistaa ryhmien suhteita toisiinsa. Pääteemoiksi meille valikoitui uudistuksen aiheuttamat hyödyt ja haitat, sekä muutokset luokanopettajan työssä. Pällekkäisillä alueilla on kaksoiskoodattuna ilmiöt, jotka sopivat molempiin yläteemoihin, eli kirjaamisen väheneminen ja uudistuksen ymmärryksessä kulunut aika. Uudistuksen

hyötyihin ja haittoihin sijoitimme resurssipulan ja uudistuksen sekavuuden. Muutoksiin luokanopettajan työssä sijoitimme seuraavat ilmiöt: muutokset yhteistyössä sekä työ ei ole juuri muuttunut.

Kuvio 2. Vastausten analysoinnissa käytetyt pää- ja alateemat

4.2 Tutkimusetiikka

Tutkimuksessa on noudatettu koko prosessin ajan tutkimuseettisiä periaatteita. Kyselyn vastaukset kerättiin anonymisti ja kyselyn yhteyteen osallistujille on jaettu tietosuojalomake. Kyselyssä ei pääse eteenpäin, ennen kuin hyväksyy tietosuojalomakkeen ja suostuu vapaaehtoisesti osallistumaan kyselyyn. Vastaajille on tietosuojalomakkeessa ilmoitettu vastausten säilytysaika sekä käyttötarkoitus. Vastaajien anonymiteetti säilytetään koko prosessin ajan ja vastausten analysoinnissa ei tule mitenkään ilmi vastaajan henkilöllisyys. Aineisto säilytettiin asianmukaisesti Turun yliopiston OneDrive-palvelussa henkilökohtaisen tilin ja salasanan takana, ja siihen on pääsy vain tutkijoilla. Aineisto hävitetään asianmukaisesti viimeistään sille ilmoitettuna aikana, eli kahden vuoden sisällä. Yksi vastaajista (H8) ei vastannut kysymyksiin opetusvuosista, luokka-asteestaan eikä opetusvuosista kyseisessä koulussaan. Emme kuitenkaan halunneet hylätä vastaajaa, sillä emme usko kyselyn päätyneen kenellekään tutkielmaan sopimattomalle henkilölle, vaan uskomme vastaamattomuuden liittyvän vastaajan anonymiteetin säilymiseen.

5 Tulokset

Tutkielman tavoitteena oli selvittää luokanopettajien kokemuksia ja mielipiteitä liittyen oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistukseen. Tässä luvussa ilmenevät keskeisimmät tulokset, jotka ovat hallinnollisten töiden väheneminen, sekavuus uudistuksen ymmärtämisessä ja siirtymävaiheessa. Lisäksi yhteistyö koulun muun henkilökunnan kanssa ei ole muuttunut merkittävästi. Uudistuksen tuomat muutokset ovat koulu- ja kuntakohtaisia osittain johtuen erilaisista resursseista. Erityisopettajista on pula.

5.1 Muutokset luokanopettajan työssä

Alkuun halusimme selvittää kuinka hyvin luokanopettajat ovat ymmärtäneet oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen ja sen tavoitteet. Kaikki vastanneet kokivat, että he ovat ymmärtäneet oppimisen tuen uudistuksen ja sen tavoitteet hyvin tai melko hyvin. Yksi vastaajista (H6) oli perehtynyt uudistukseen erityisen intensiivisesti 2025 keväästä lähtien, ja koki olevansa asiasta erityisen hyvin perillä. Myöhemmissä vastauksissa selvisi, että hän toimii tällä hetkellä erityisluokanopettajana, mikä selittää poikkeavan vastauksen.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen aiheuttamista muutoksista luokanopettajan työssä kysyttäessä vastauksissa tärkeimmäksi nousi ehdottomasti paperityön ja tuen kirjaamisen väheneminen, eli hallinnolliset työt. Tämä viittaa siihen, että uudistus on pystynyt ainakin alustavasti vastaamaan aiemmin kritisoituun hallinnollisten töiden määrään. Hallinnollisissa töissä tapahtuneet muutokset näkyivät myös vastauksissa, kun kysyttiin muutoksista koskien työkuormaa: paperityön väheneminen säästää aikaa ja vaivaa. H7 koki, ettei hänen työssään ole tällä hetkellä suuria eroja tai muutoksia. Myöhemmin sama vastaaja kertoo kuitenkin paperityön vähentyneen. Lähes jokainen vastaaja mainitsi jossain vaiheessa kyselyä saman ilmiön. H5 lisää, että kirjaamisen väheneminen ei kuitenkaan poista päivittäistä tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen kuluvaa aikaa.

H3 mainitsee, että työkuormaa on vähentänyt se, että turhat palaverit ovat jääneet pois, sillä tukea saa antaa ilman siitä tehtävää erillistä päätöstä. Lisäkuormaa työhön vastausten perusteella on tuonut ylipäätään uudistuksen ymmärtäminen ja siitä selvää

ottaminen. Myös lisääntynyt yhteistyö useampaan suuntaan mainittiin lisäävän työkuormaa.

Pula erityisopettajista, ja erityisopettajien kiire mainittiin useassa vastauksessa. H2 kertoo, että erityisopettajilla on hirveä kiire koko ajan. H3 kertoo, että yksi erityisopettaja on palkattu lisää. H4 sekä H6 mainitsevat, että erityisopettaja on enemmän luokassa. H5 kertoo, että yhteistyö erityisopettajan kanssa on lisääntynyt. Näistä vastauksista voimme siis päätellä, että tuen uudistus on muuttanut ainakin erityisopettajien työtä.

Aineiston perusteella koulun henkilökunnan välisessä yhteistyössä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia oppimisen tuen uudistun myötä. Valtaosa vastaajista kertoi, että yhteistyö on säilynyt pitkälti ennallaan, ja osa vastaajista jopa korosti sitä, että yhteistyö on aina ollut osa opettajan työtä. Vain kaksi vastaajista koki, että yhteistyö on lisääntynyt. Toinen heistä mainitsi myös, että erityisopettajan kanssa on enemmän konsultaatiota ja opettajat suunnittelevat enemmän yhdessä, sillä yhteissuunnittelulle oli varattu aikaa kyseisessä koulussa.

Vaikka moni vastaajista oli sitä mieltä, että yhteistyö koulun muun henkilökunnan kanssa ei ole muuttunut, niin aineistoissa ilmeni ristiriitaisiakin näkemyksiä. Esimerkiksi H2 kertoi aluksi, että yhteistyö ei ole juuri muuttunut, mutta toi myöhemmin esiin työkuorman kasvaneen yhteistyön lisääntymisen takia. H2:n vastaukset ovat siis keskenään ristiriidassa, joka saattaa johtua siitä, että yhteistyön muutoksia voi katsoa eri näkökulmista: ehkä H2 kokee, että ajallisesti yhteistyö ei ole lisääntynyt, mutta esimerkiksi ihmiset, joiden kanssa yhteistyötä tehdään, on saattanut lisääntyä.

Kysyttäessä muutoksista luokanopettajan työssä, yksi vastaus tuo esiin mielenkiintoisen näkökulman, jonka perusteella hänen työpaikassaan tuen uudistusta ei toteuteta inklusiivisten periaatteiden mukaisesti, vaan päinvastoin – eriyttävästi. H4 vastaa nimittäin näin:

Erityisoppilaille jouduttiin perustaa omia ryhmiä esim. taitoaineisiin. Laaja-alainen erkkä on enemmän luokassa (ryhmäkohtainen tuki). (H4)

Uudistuksen keskeinen tavoite on inklusion vahvistaminen, mutta tämän vastauksen perusteella pohdimme, toteutuuko inklusio tilanteessa, jossa tuen järjestäminen tarkoittaa lisää pienryhmäopetusta ja erillisiä ryhmiä.

5.2 Uudistuksen hyödyt ja haitat

Uudistuksen hyödyllisyydestä opettajat vastasivat melko yksimielisesti: positiivista on, että tukiasioiden kirjaaminen on vähentynyt, joka säästää aikaa ja vaivaa. Tämä olikin muutos, joka nousi vastauksissa eniten esille. Yksi vastaajista (H3) kertoo esimerkiksi, että käyttää mieluummin aikansa oppilaiden kanssa kuin paperien täyttämiseen. Opettajien toive vähäisestä kirjaamisesta tuli esille myös kysyttäessä vastaajien unelmatukijärjestelmää, sillä sen toivotaan olevan selkeä, jossa painopiste olisi käytännön työssä, ja jossa kirjaamista olisi vain vähän.

Vastaajat eivät vielä kyselyn vastaushetkellä - tammikuussa 2026 osanneet oikein kertoa mikä uudistuksessa on toiminut hyvin paperitöiden vähentymisen lisäksi tai missä toisaalta on ollut haasteita. Vastauksiin vaikuttaa varmasti se, että tuki on vastaushetkellä vasta siirtymävaiheessa. Hankaluuksia onkin tuottanut yleisesti muutos, mikä on aiheuttanut sekavuutta ja epätietoisuutta. Koulun arjessa ei olla koettu suuria muutoksia – ainakaan vielä. Lisäksi H8 kertoo, ettei hänellä ole tuen toimivuudesta oikeastaan henkilökohtaista kokemusta, sillä kaikki hänen luokkansa oppilaat ovat vastaushetkellä ryhmäkohtaisessa tuessa, eikä käytännön tuen tarjoamisessa ole siis tullut muutoksia.

Kysyttäessä vastaajilta ovatko he kokeneet uudistuksen hyödylliseksi, tuli kuitenkin erilaisia vastauksia, mutta nekin painottuivat lähinnä kirjaamisen vähenemiseen. Monen mielestä uudistus on ainakin osittain hyödyllinen, mutta aika näyttää miten uudistukset loppujen lopuksi lähtevät sujumaan ja oliko uudistus ylipäätään tarpeellinen. H5 kertoo lyhyen mielipiteensä uudistuksen hyödyistä näin:

Uudistuksen hyöty on opettajan kirjaamisvelvoitteen väheneminen. Muuten uudistus on jäänyt vajaaksi, eikä vastaa oppilaiden tuen tarpeeseen. (H5)

H5 kokee siis uudistuksen olevan hyödyllinen opettajille, eikä niinkään oppilaille. Tuen uudistuksen ollessa siirtymävaiheessa, kokemukset sen hyödyllisyydestä, varsinkin oppilaiden kannalta, ovat varmasti vielä rajalliset. Kuitenkin kaikki ajatukset tuen uudistuksesta tulee ottaa huomioon, sillä jos se tosiaan ei vastaa oppilaiden tuen tarpeeseen niin silloin sitä pitää muuttaa. Vastaus jäi kuitenkin hieman vajaaksi, sillä

vastaaja ei avannut enempää, että miten hänen mielestään tuki ei vastaa oppilaiden tuen tarpeeseen.

Vastaaja H6 pohti oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen hyödyllisyyttä myös enemmän oppilaiden kannalta:

Uudistus on hyödyllinen. Se lisää yhdenvertaisuutta ja esteettömyyttä. Oppilaan on mahdollista opiskella oman ryhmän mukana pidempään, kun tuki tulee luokse, eikä oppilaan tarvitse siirtyä toisaalle yksinään. Oppimista tukevat opetusjärjestelyt huolehtivat varhaisen tuen usealle oppilaalle luokassa. (H6)

H6 kertoi aiemmin opettavansa erityisluokkaa, ja uskomme että positiivinen ja luottavainen tarkastelu erityisesti oppilaiden näkökulmasta saattaakin johtua hänen työkuvastaan. Kyseinen vastaaja oli kuitenkin huolissaan mahdollisesta luokanopettajien luomasta eriarvoisuudesta, jos he eivät huolehdi tukea varhaisessa vaiheessa luokkaansa tai eivät huolehdi opetusjärjestelyitä oppilaiden vaatimustason mukaisesti. Vastaajat H5 ja H6 ovatkin hieman eri mieltä uudistuksen hyödyistä oppilaiden kannalta. H6 korostaa vastauksissaan inklusiivisia periaatteita, joka onkin tuen uudistuksen tavoite.

Resurssien ollessa rajalliset, kysyimme myös, riittävätkö resurssit luokanopettajien mielestä uudistuksen tavoitteiden mukaisiin järjestelyihin. Yllätykseksemme yli puolet tutkielmaan vastanneista kertoivat, että heidän kouluissaan resursseja on tarpeeksi tuen uudistuksen toteuttamiseen. Kuitenkin 3/8 vastaajista koki päinvastoin. He, jotka kokivat resurssien olevan puutteellisia, mainitsivat erityisesti pulan erityisopettajista. H6 kertoo lisäksi, että hän kaipaasi erityisopettajien lisäksi lisää tietoa ja koulutusta tuen uudistuksesta ja sen toteutuksesta myös luokanopettajille. Ilman tarvittavia resursseja on riskinä, että oppilaiden yhdenvertaisuus ei toteudu tai opettajien kuormitus kasvaa liialliseksi. Vastauksista voisi siis päätellä, että on hyvin koulu- ja kuntakohtaista, millaiset resurssit ovat. H5 on sitä mieltä, että koululla ei ole tarpeeksi resursseja tuen uudistuksen toteuttamiseen:

Oppilaskohtaiselle tuelle siirtoja ei voida tehdä, sillä tukeen vaadittavaa erityisopetuksen resurssia ei ole koululla olemassa. Oppilaskohtaisen tuelle siirto tarkoittaisi oppilaan siirtoa muuhun kuin lähikouluun. (H5)

Tämä kuulostaa huolestuttavalta, sillä vaikuttaa siltä, että oppilaan saama tuki ei ole tasa-arvoista, vaan riippuu paikallisista resursseista. Resurssien puutteen takia ei voida taata tarvittavaa erityisopetuksen tukea omaan lähikouluun, jolloin oppilas joutuu matkaamaan kauemmas. Vaikka oppilaan siirtäminen toiseen kouluun mahdollistaa tarvittavan tuen, on se ristiriidassa lähikouluperiaatteen kanssa. Oppilaiden tukeminen ja oppiminen on kuitenkin etusijalla, jolloin resurssien käyttöä ja sijoittelua tulisi miettiä enemmän, jotta oppilaat saisivat tasa-arvoista tukea.

Saadaksemme tietää lisää siitä, mitä luokanopettajat kaipaavat tukijärjestelmään, kysyimme heidän unelmatukijärjestelmästä. Kirjaamisen vähentämisen lisäksi kouluun toivotaan lisää resursseja. Vastaajat halusivat, että tuki vastaisi oppilaan tarpeisiin. Yleisesti vastauksissa toistuu jälleen se, kuinka vastaajat ovat kyllästyneitä lomakkeiden täyttämiseen ja he uskovat, että tuki voi olla tehokasta ilman sen jatkuvaa kirjaamista. Lisäksi vastaajat toivovat joustavuutta ja vähän byrokratiaa. Tällä hetkellä erityisluokanopettajana toimiva vastaaja H6 kuitenkin kertoo olevansa luottavainen tilanteeseen ja tuen uudistukseen:

Mielestäni tuen uudistus on hyvä. Sitä koko ajan toisaalta ajetaan sisään kouluihin mutta samalla varmasti myös päivitetään ja korjataan/tarkennetaan käytännössä esiin tulevia epäkohtia. Vaatii aikaa, jotta voidaan luotettavammin todeta, miten uudistus istu koulujärjestelmäämme ja millaisia tuloksia se tuottaa. Olen tällä hetkellä luottavainen uudistuksen kannattavuudesta ja toimivuudesta. (H6)

Kokonaisuutena aineisto näyttää, että uudistuksen vaikutukset ovat osittain ristiriitaisia. Vastausten perusteella uskomme, että resurssien riittävyys määrittää, kuinka hyvin oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen tavoitteet voidaan käytännössä saavuttaa. Esimerkiksi H2 kertoo, ettei heidän koulussaan ole hänen mielestään riittävästi resursseja uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseen. Sama vastaaja kuvaa tilannetta näin:

Koko syksyn luokissa oli oppilaita, jotka eivät siellä pärjänneet, koska mm. yksilöllistämiset purettiin kesän aikana. Tuen tarve ei hävinnyt mihinkään kesän aikana. Erkoilla hirveä kiire koko ajan. (H2)

Tämä vastaus konkretisoi ja kuvaa resurssipulan aiheuttamia seurauksia: tuen tarve ei ole missään nimessä vähentynyt, mutta sen toteuttamiseen ei ole riittäviä edellytyksiä.

Oppilaiden tuen tarvetta varmasti kartoitetaan jatkuvasti vastaamaan uutta tukijärjestelmää, mutta myös siirtymävaiheessa jokaisella oppilaalla tulee olla oikeus saada tarvitsemaansa tukea. Tämä vastaus sai meidät pohtimaan, olisiko siirtymävaihetta voinut valmistella paremmin, jotta tällaista tilannetta ei olisi tullut. Tämäkin vastaus kritisoi uudistuksen hätiköintiä.

6 Pohdinta

Opettajan työn kannalta tutkielmastamme saadaan tietoa oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksen hyödyistä ja haitoista, jolloin tukea voidaan yhä edelleen kehittää. Opettajien vastauksista tulee esille, että muutos tukijärjestelmässä on toivottua. Tukea varmasti kehitetään yhä ajan myötä, ja siksi onkin tärkeää saada opettajien mielipiteitä jo alkuvaiheessa. Vastauksista päällimmäisenä jää mieleen opettajien turhautuminen erilaisiin tuen lomakkeisiin ja täytettäviin papereihin. Tähän uudistuksen toivotaan tuovan muutosta, ja sitä se onkin tähän mennessä vastausten perusteella tehnyt.

Tuen ja koulunkäynnin uudistuksen ymmärrys ja siitä selvää ottaminen on tuonut vastaajien työhön lisäkuormaa. Aikaisemmassa tutkimuksessa koskien opetussuunnitelmauudistusta, havaittiin, että tällaiset isommat muutokset koulussa voivat lisätä opettajien työmäärää sekä stressiä (Valli & Buese, 2007, viitattu teoksessa Kauppi ym., 2022). Tuen uudistuksen tullessa voimaan, resurssipulaa mieltivät ainakin kolme vastaajistamme. He kokivat, ettei resurssit ole riittävät heidän koulussaan. Samaa ongelmaa koettiin kolmiportaisen tuen mallista: tukijärjestelmä näytti hyvältä paperilla, mutta käytännössä ei kuitenkaan toiminut resurssien puutteellisuuden vuoksi (Virtanen, 2019).

Tutkimusta rajoittaa sen pieni otanta, nimittäin saimme vain kahdeksan vastaajaa. Lisäksi osa vastauksista olivat hyvin lyhyitä, esimerkiksi yhden sanan vastauksia, ja näistä vastauksista emme saaneet paljon analysoitavaa. Lisäksi tutkielmamme rajoittaa se, että vastaajat ovat eri puolilta Suomea, eri kouluista, joten emme ole saaneet samasta koulusta montaa näkökulmaa, eli emme pysty arvioimaan vastausten luotettavuutta. Toisaalta taas on hyvä, että vastaukset ovat useasta eri kunnasta, sillä vastaukset vaihtelevat varmasti koulu- ja kuntakohtaisesti. Tuen tulisi olla tasa-arvoinen joka puolella, ja olikin mielenkiintoista lukea erilaisia vastauksia ja kokemuksia.

Oppimisen tuen uudistus ei ole ollut tutkimusvaiheessa voimassa tarpeeksi kauan, jotta muutoksista voisi tehdä luotettavia päätelmiä. Uudistus on tutkimusvaiheessa niin uusi, että luokanopettajilla ei välttämättä ole vielä kokonaisvaltaista käsitystä hyödyistä ja haitoista, jolloin vastaukset eivät välttämättä ole niin luotettavia. Luokanopettajat eivät ole vielä tutkimushetkellä ehtineet tottua uudistukseen ja sen tuomiin uusiin tukitoimiin,

joten heillä voi olla sekava olo asioiden muuttuessa, mikä saattaa vaikuttaa vastauksiin. Eri kaupungeissa ja kunnissa siirtymä on eri vaiheissa, mikä myös hankaloittaa päätelmien tekoa. Lisäksi siirtymävaiheessa luokanopettajilla ei välttämättä ole kokemuksia millaista loppujen lopuksi arki uudistuksen kanssa tulee olemaan. Uudistuksen tuomat haasteet ja hyödyt voidaan huomata tarkemmin vasta sitten, kun uudistus ei ole enää siirtymävaiheessa. Toisaalta tämä tekee tutkielmastamme ainutlaatuisen, sillä selvitämme luokanopettajien ensivaikutelmat koskien uudistusta.

Jatkossa oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistusta tulisi seurata ja tutkia lisää, jotta sen toimivuudesta saataisiin lisää tietoa ja sen kehityskohteet tulisivat ilmi mahdollisimman nopeasti. Tutkimusta uudistuksen vaikutuksista pitäisi tehdä luokanopettajien lisäksi myös oppilaiden näkökulmasta, muun muassa oppimistuloksista. Uudistusta tulisi tutkia esimerkiksi keväällä 2027, jolloin uudistus on tutumpi ja toivottavasti jo aktiivisesti toiminnassa ympäri Suomea. Tutkimuksia tulisi tehdä täsmällisemmin yksittäisistä kouluista, kunnista ja maakunnista, ja tuloksia tulisi verrata keskenään. Koko ajan uudistusta tulisi seurata aktiivisesti, jotta ongelmiin voidaan löytää ratkaisuja heti tarvittaessa. Lisäksi esimerkiksi erityisopettajia, oppilaita, vanhempia ja rehtoreita tulisi kuulla.

Lähteet

- Ahtiainen, R., Pulkkinen, J., & Jahnukainen, M. (2021). *The 21st century reforms (re)shaping the education policy of inclusive and special education in Finland*. *Education Sciences*, 11(11), 750.
<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/134a5aac-c70d-4c3b-a9cb-3f0142c4d9b2/content>
- Hyytinen, H.-S. (2025). *Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus opetuksen järjestäjien näkökulmasta – uhka vai mahdollisuus?* [Pro gradu -tutkielma, University of Oulu]. OuluREPO University of Oulu repository.
<https://oulurepo.oulu.fi/handle/10024/56065>
- Jahnukainen, M., Hienonen, N., Lintuvuori, M., & Lempinen, S. (2023). *Inclusion in Finland: Myths and realities*. Teoksessa M. Thrupp, P. Seppänen, J. Kauko & S. Kosunen (toim.), *Finland's famous education system: Unvarnished insights into Finnish schoolin* https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-19-8241-5_25
- Jokinen, S. (2024, 13. joulukuuta). *Perusopetuksen oppimisen tuki uudistuu – mitä se tarkoittaa koulujen arjessa?* Opetusalan Ammattijärjestö (OAJ).
<https://www.oaj.fi/ajankohtaista/blogiartikkelit/asiantuntijoiden-blogit/2024/perusopetuksen-oppimisen-tuki-uudistuu--mita-se-tarkoittaa-koulujen-arjessa/?utm>
- Kauppi, M., Vesa, S., Kurki, A.-L., Olin, N., Aalto, V., & Ervasti, J. (2022). *Opettajat muuttuvassa koulumaailmassa: Opettajien työhyvinvoinnin kehitys opetussuunnitelmauudistuksen aikana*. Työterveyslaitos.
<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/82fc6773-d400-466a-aa9d-3bbd928b7c01/content>
- Kunnaala-Hyrkki, V., & Brunila, O.-P. (6.10.2020). *Kyselytutkimus voi tavoittaa laajan vastaajajoukon*. XAMX READ <https://read.xamk.fi/2020/muu-kehittaminen/kyselytutkimus-voi-tavoittaa-laajan-vastaajajoukon/>
- OECD. (2023). *Equity and inclusion in education: Finding strength through diversity*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/equity-and-inclusion-in-education_e9072e21-en.html

Opetushallitus. (n.d.). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet*.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/35/tekstikappale/430064>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (n.d.). *Oppimisen ja koulunkäynnin tuki*.

<https://okm.fi/oppimisen-ja-koulunkaynnin-tuki>

Rintala, E. (2020). *"No Haloo, varmaan jotain ongelmia"!?: Miten kolmiportainen tukimalli toteutuu käytännössä perusasteen alaluokilla* [Pro gradu -tutkielma, University of Turku]. UTUpub. <https://www.utupub.fi/handle/10024/149523>

Sandberg, E. (2025). *Oppimisen ja koulunkäynnin tuki*. ES Pedagogica Oy, Erja Sandberg.

Takala, M., Äikäs, A., & Lakkala, S. (Toim.). (2020). *Mahdoton inkluusio? Tunnista haasteet ja mahdollisuudet*. PS-kustannus.

Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (uudistettu laitos). Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Virtanen, A.-M. (2019). *Kolmiportaisen tuen malli ja mallin toimivuus luokanopettajien näkökulmasta: "Jos pystyisi itsensä monistamaan, niin se olisi hyvä"* [Pro gradu -tutkielma, University of Turku]. UTUpub.

<https://www.utupub.fi/handle/10024/147702?utm>

Vitka, T. (2021). *Laaja-alaisen erityisopetuksen käsikirja* (2., päivitetty painos.). PS-kustannus. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-370-273-8>

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Kysely: Oppimisen tuen uudistuksen muutokset luokanopettajan työssä -kandidaatintutkielma

Teemme tutkimusta oppimisen tuen uudistuksen muutoksista luokanopettajan työssä. Haluamme selvittää mitä hyötyjä ja haittoja uudistuksesta on ollut ja kuinka se on vaikuttanut luokanopettajan työhön. Haluamme lisäksi selvittää, kuinka luokanopettajat ymmärtävät uudistuksen ja sen tavoitteet. Henkilötiedoista tarvitsemme vain tiedon, kauanko opettaja on työskennellyt luokanopettajana, ja kuinka kauan hän on työskennellyt kyseisessä koulussa. Tutkielmaan osallistutaan täysin anonyyminä.

Tietosuojalomake

1. Olen lukenut ja ymmärtänyt saamani tutkimustiedotteen ja tietosuojaselosteen. Hyväksymällä tämän suostun tutkimuksen ehtoihin ja siirryn vastaamaan tutkielman kysymyksiin.
Kyllä
Ei
2. Kuinka kauan olet työskennellyt luokanopettajana?
3. Kuinka kauan olet työskennellyt kyseisessä koulussa?
4. Mitä luokka-astetta opetat?
5. Kuinka hyvin koet ymmärtäväsi oppimisen tuen uudistuksen ja sen tavoitteet?
6. Mitä konkreettisia muutoksia tai eroja olet huomannut koulussanne ja luokassasi tuen uudistuksen myötä?
7. Onko yhteistyösi koulun muun henkilökunnan kanssa muuttunut jollain tavalla? Jos kyllä, niin miten?
8. Koetko että koulussanne on tarpeeksi resursseja toteuttaa uudistusta tavoitteiden mukaisesti?
9. Oletko kokenut uudistuksen hyödyllisenä? Miksi ja miten?
10. Koetko, että oppimisen tuen uudistus on muuttanut työkuormaasi? Jos kyllä, niin miten?
11. Mikä on toiminut uudistuksen jälkeen hyvin, missä on ollut haasteita?
12. Miltä toivoisit tulevaisuuden tukijärjestelmän näyttävän?